

Raadsstuk 009/2008
Sector/Afd Griffie

Onderwerp **Onderzoek RKC “gemeenschappelijke regelingen: gemeenschappelijke controle?”**

Aan de Raad der gemeente Haarlem

Inhoud van het voorstel

Aan de raad wordt gevraagd om op basis van het betreffende onderzoek en het stuk “Discussiepunten naar aanleiding van het RKC onderzoek naar gemeenschappelijke Regelingen” een raadsbesluit te nemen over hoe om te gaan met gemeenschappelijke regelingen.

Aanleiding + fase van besluitvorming

De commissie Bestuur heeft in haar vergadering van 20 december 2007 aan de griffie gevraagd om een raadsbesluit te formuleren overeenkomstig de lijnen van het RKC voorstel.

Samenvatting is leeswijzer t.b.v. commissie en/of raad

Buiten het onderzoek (nota en rapportage) en de discussiepunten is er beschikbaar: de reactie van B&W (*CS/BO/2007/181795*) en als aanvullende informatie: “Vormen voor samenwerking en verzelfstandiging” (niet digitaal) en uit de Begroting 2008-2012: “Hoofdstuk 3.6 ‘verbonden partijen’ en Hoofdstuk 3.8 ‘verzelfstandigingen’.

Financiële paragraaf

Dit voorstel heeft geen financiële consequenties

Participatie / communicatie

- In de komende commissie Bestuur zullen een paar raadsleden gevraagd worden zich beschikbaar stellen om de resultaten van de raadsdiscussie met de andere gemeenten af te stemmen. Het gaat dan om die gemeenten die deelgenomen hebben aan het onderzoek.
- Na de raadsvergadering is het van belang om de resultaten naar alle gemeenteraden te communiceren die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling. De griffie zal dit verzorgen.

Planning

- De Wgr bepaalt dat de raden van de deelnemende gemeenten gedurende een periode van tenminste zes weken in de gelegenheid moeten worden gesteld hun zienswijze ten aanzien van de ontwerpbegroting (alsook wijzigingen in de begroting) kenbaar te maken alvorens de begroting door het algemeen bestuur wordt vastgesteld. De begrotingen van de GR's moeten tijdig vastgesteld zijn door de AB's zodat deze verwerkt kunnen worden voordat de behandeling van

de Kadernota in de Haarlemse gemeenteraad plaats vindt. De Wgr stelt deze procedurele voorwaarde niet voor de jaarrekening. In de meeste gemeenschappelijke regelingen is deze voorwaarde echter ook gesteld voor de jaarrekening. De jaarrekeningen van de GR's moeten tijdig vastgesteld zijn door AB's zodat deze verwerkt kunnen worden voor de behandeling van de jaarrekening van de gemeente Haarlem. Opname in het spoorboekje van de planning en control cyclus ligt in de rede. De Haarlemse portefeuillehouders, in de rol als voorzitter in de gemeenschappelijke regeling, kunnen sturen op deze tijdige aanlevering.

- Voor de zomer verschijnt er een notitie vanuit B&W over vormen van samenwerking waaronder de gemeenschappelijke regelingen.
- In de vakcommissie worden de afzonderlijke gemeenschappelijke regelingen opgenomen in de jaarplanning. Agendering geschiedt dan vanwege de financiële stukken of over het functioneren van de regeling.
- Op de agenda van de raad staan twee wijzigingen van gemeenschappelijke regelingen. Dit betreft Paswerk en de Veiligheidsregio Kennemerland. Naar aanleiding van de moderniseringsvoorstellen Wet sociale werkvoorziening, die per 1 januari 2008 zijn ingegaan, heeft het college aan de raad voorgesteld om Paswerk voorsnog voor twee jaar aan te wijzen als uitvoeringsorganisatie voor de Wet Sociale Werkvoorziening. Het college heeft hieraan de voorwaarde verbonden dat de gemeenschappelijke regeling moet worden aangepast in de lopende bestuursperiode. Dit betreft in ieder geval de aanpassing van de stemverhoudingen in de gemeenschappelijke regeling naar rato van de financiële aandelen van de gemeentes in Paswerk. Over de Veiligheidsregio Kennemerland (voorheen HDK) zal de gemeenschappelijke regeling aangepast moeten worden aan de wet veiligheidsregio's, die naar verwachting begin 2009 in werking zal treden.
- Bij de te verzelfstandigen onderdelen in 2008 staat alleen bij het Service Bedrijf Haarlem de vorm nog niet vast. (Bij de regionalisering van de brandweer, verzelfstandiging Frans Halsmuseum en het Onderwijs-servicebureau is dit wel het geval.)

De raad wordt voorgesteld om aan het college van burgemeester en wethouders op te dragen om:

1. Bij het aangaan van nieuwe Gemeenschappelijke regelingen:
 - 1.1. Aandacht te besteden aan de formulering van de bevoegdheden van de raad
 - 1.2. Heldere doelstellingen te formuleren
 - 1.3. In de statuten meer flexibiliteit in te bouwen.
 - 1.4. Bij bestaande Gemeenschappelijke regelingen de logistiek van bestaande regelingen en van de gemeente aan te laten sluiten bij de begrotingscyclus van de gemeente waardoor er betere en transparantere informatieverstrekking plaats vindt.
2. Bij de aanpassing van bestaande regelingen zorgvuldig overleg te doen laten plaatsvinden met de andere deelnemende organisaties en gemeenten.

3. Bij de inrichting van nieuwe regelingen een matrix op te stellen waarin de eigenschappen en de voor en nadelen van nieuwe regelingen naar voren wordt gebracht, zodat de keuzes overzichtelijk worden.

De Raad der gemeente Haarlem,

Gelezen de “Discussiepunten naar aanleiding van het RKC-onderzoek naar gemeenschappelijk regelingen”.

Besluit:

Wij stellen de raad voor om aan het college van burgemeester en wethouders op te dragen om:

Wij stellen de raad voor om aan het college van burgemeester en wethouders op te dragen om:

1. Bij het aangaan van nieuwe Gemeenschappelijke regelingen:
 - 1.1. Aandacht te besteden aan de formulering van de bevoegdheden van de raad
 - 1.2. Heldere doelstellingen te formuleren
 - 1.3. In de statuten meer flexibiliteit in te bouwen.
 - 1.4. Bij bestaande Gemeenschappelijke regelingen de logistiek van bestaande regelingen en van de gemeente aan te laten sluiten bij de begrotingscyclus van de gemeente waardoor er betere en transparantere informatieverstrekking plaats vindt.
2. Bij de aanpassing van bestaande regelingen zorgvuldig overleg te doen laten plaatsvinden met de andere deelnemende organisaties en gemeenten.
3. Bij de inrichting van nieuwe regelingen een matrix op te stellen waarin de eigenschappen en de voor en nadelen van nieuwe regelingen naar voren wordt gebracht, zodat de keuzes overzichtelijk worden.

Gedaan in de vergadering van

De griffier,

De voorzitter,

Bijlage 1.

Discussiepunten naar aanleiding van het RKC-onderzoek naar Gemeenschappelijke Regelingen

Naar aanleiding van de bevindingen van het onderzoek naar Gemeenschappelijke Regelingen en de aanbevelingen die de RKC's naar aanleiding daarvan hebben opgesteld, formuleert de Haarlemse RKC de volgende discussiepunten voor de commissie Bestuur:

- Herkent de raad zich in het beeld dat in het onderzoeksrapport is geschetst?
- Wil de raad meer greep hebben/invloed uitoefenen op GR's en de activiteiten die ze uitvoeren dan nu het geval is? Zo ja:
 - Op welke aspecten van de organisatie e/o de activiteiten wil men meer greep hebben/invloed uitoefenen?
 - Hoe ver moet die greep/invloed gaan?
 - Hoe wil de raad tot meer greep en invloed komen?

Versterken van greep en invloed kan door beter gebruik te maken van de mogelijkheden die de Wgr biedt en/of door de betreffende activiteiten niet bij een GR onder te brengen maar bij een ander type organisatie. Hierop wordt hieronder kort ingegaan.

1) BETER GEBRUIK MAKEN VAN DE MOGELIJKHEDEN VAN DE WGR

Hieronder wordt weergegeven hoe de invloed van de raad op GR's kan worden versterkt door beter gebruik te maken van de mogelijkheden van de WGR.

1a) Bij het aangaan van nieuwe GR's

Meer aandacht voor formulering bevoegdheden raad

Door bij het aangaan van een GR meer aandacht te hebben voor consequenties mbt de bevoegdheden van raadsleden op het betroffen beleidsterrein, de verantwoordelijkheden en de informatievoorziening kunnen GR-statuten op dat punt meer mogelijkheden bieden dan nu het geval is.

Doelstellingen formuleren

Door bij het aangaan van een GR heldere doelen te formuleren wordt controle eenvoudiger.

Meer flexibiliteit in GR

Door in de statuten van de GR te regelen dat er meer flexibiliteit bestaat ten aanzien van doelstellingen, prestatieafspraken, informatievoorziening verantwoordelijkheids- en bevoegdhedenverdeling kan de invloed van de raad op GR's vergroten.

1b) Bij bestaande GR's

Bestrijden rolverwarring

Raadsleden die in het bestuur van een GR-zitten, worden geacht in hun eigen raad het beleid te beoordelen dat ze zelf als GR-bestuurder hebben vastgesteld. Om deze rolverwarring te bestrijden zou het AB kunnen bestaan uit alle raadsleden van de participerende gemeenten (waarmee de raden een beslissende stem krijgen), aangevuld met collegeleden die het DB moet vormen. Een andere optie is juist geen raadsleden in GR-besturen op te nemen, zodat de raad een zuiver controlerende functie heeft. Voor welke oplossing moet worden gekozen, hangt samen met de door de raden ervaren behoefte van betrokkenheid bij het beleidsterrein van de betrokken GR.

De raad zou meer invloed kunnen hebben als de 'eigen' GR-bestuurders verplicht zijn om in het GR-bestuur de gemeentelijke standpunten en belangen uitdragen en verdedigen en niet die van de GR. In dat geval zou het GR-bestuur kunnen worden teruggebracht tot een enkele vertegenwoordiger per gemeente met gewogen stemverhoudingen (er is immers een eensluidend gemeentelijk standpunt). Deze oplossing is volgens de RKC onwerkbaar omdat het gevolg van de aanpak is dat de belangen van de GR als geheel niet meer worden vertegenwoordigd in het bestuur, waarmee er van een *gezamenlijke* regeling geen sprake meer is.

Meer aandacht voor GR's

Door de aandacht van de raad voor GR's beter te organiseren kan de raad meer invloed uitoefenen op GR's. Hiertoe moeten keuzes worden gemaakt. Moet er altijd aandacht zijn voor GR's (vast agendapunt in de of raad, signaleringsfunctie van 'eigen' bestuurders organiseren) of alleen als er problemen worden gesignaleerd? Moet elke GR op de voet worden gevolgd of moet er onderscheid worden gemaakt tussen GR's met hoge en lage betrokkenheid?

Betere en transparantere informatieverstrekking

In het verlengde van het voorgaande kan een structurering van de informatievoorziening vanuit GR's leiden tot meer grip van de raad op de organisaties. Ook hiervoor moeten keuzes worden gemaakt. Welke stukken wil je als raad zien? Wat laat je over aan het college? Wat verwacht je van de 'eigen bestuursleden' mbt de informatieverschaffing? Welke mate van ambtelijke ondersteuning is gewenst?

Hoe toegankelijk moeten de GR-stukken voor de raadsleden zijn?

Sterker bestuur

De raad zou meer invloed kunnen hebben als de voorbereiding op en opkomst bij bestuursvergaderingen van GR's waarbij raadsleden in AB zitten, verbeteren.

Betere logistiek

De raad zou meer grip kunnen krijgen op GR's als er meer tijd zou zijn om de behandeling van de stukken voor te bereiden. Het knelpunt lijkt vooral te liggen bij de logistiek van de afhandeling van GR-stukken binnen de gemeente. Verbetering is mogelijk door de stukken direct na ontvangst te vermenigvuldigen en aan de raadsleden aan te bieden.

2) ANDERE ORGANISATIEVORMEN

Hieronder wordt weergegeven welke alternatieve organisatievormen voor gemeentelijke samenwerkingsverbanden door de respondenten zijn genoemd. Opgemerkt dient te worden dat sommige van die oplossingen geen einde maken aan het gebruik van de Gemeenschappelijke Regeling, terwijl dat bij andere wel het geval is. Gevolg is dat bij in ieder geval een deel van de voorgestelde alternatieven de in het onderzoek geconstateerde problemen zullen blijven bestaan. Over of en in hoeverre dat het geval is bij de overige genoemde alternatieven doet de RKC geen uitspraak omdat niet is onderzocht welke voor- en nadelen mbt sturing en controle zij hebben.

De genoemde alternatieven zijn:

- Zwaardere rol ambtenarij: besluitvorming laten voorbereiden door ambtenaren van de grootste gemeente, die advies uitbrengen aan de raden van alle deelnemende gemeenten
- NV met raad van Commissarissen waarin deelnemende gemeenten belang in hebben met een bestuur van professionals (bijv. voor Paswerk).
- Centrumgemeente organiseert dienst/voorzienig, randgemeenten nemen diensten af. Convenant met opdrachtgever/nemerposities.
- Bestuur niet vullen met raads- en collegeleden maar met burgers
- Meer bedrijfsmatig, slagvaardiger werken, zonder politieke rem: een BV met gemeenten als aandeelhouders.
- Raad van Toezicht bestaande uit deskundigen (geen raadsleden maar mensen met relevante ervaring in de sector).
- Verzelfstandiging met wethouders als commissarissen.
- Stichting met aandeelhouders, bedrijf, subsidierelatie, stichting met contractrelatie (altijd voor de gemeenten open-einderegeling).
- Dienstverleningsovereenkomst zoals Milieudienst IJmond (goed borgen, met terugkoppelingsmoment in eigen lokale organisatie).
- Gemeenten samenvoegen.
- Privaat bedrijf dat contracten sluit met de gemeenten
- Gemeentelijke dienst van Haarlem waar overige gemeenten diensten van kopen.